

Een ander licht

Omgaan met afnemend gezichtsvermogen

Windy

Negen jaar geleden ging Peter, mijn partner, naar de oogarts omdat duidelijk was dat zijn ogen niet helemaal goed functioneerden. Het was een enorme schok toen bleek dat hij de ziekte Retinitis Pigmentosa had, een ongeneeslijke oogziekte met het perspectief van blindheid. Het proces dat we sindsdien zijn doorgemaakt is niet altijd even gemakkelijk geweest. De toenemende blindheid heeft een grote impact op onze levens, ons jonge gezin en onze relatie. Toch zouden we niet terug willen naar de situatie van negen jaar geleden, toen Peter zijn gezichtsvermogen nog had. Het huidige moment is precies goed. Dat klinkt voor velen wellicht raar maar is voor ons een diep gevoelde en doorleefde ervaring.

Peter

Na de diagnose kreeg mijn vertrouwen een deuk. Ik vertrouwde mijn lijf niet meer, onze toekomstdromen verdampen en mijn carrière zou vroegtijdig stranden. Ik projecteerde mijn stereotype beeld van een blinde op onze toekomst, en dat stemde me somber. Zou Windy werkelijk bij mij blijven, als ze mij moest verzorgen? Ik zag mezelf als een slachtoffer van een wereld vol moeilijkheden en tegenslagen.

Ik stortte me in therapie sessies om de oorzaak van mijn oogfalen te achterhalen. Wat zag ik niet onder ogen; waar verloor ik het contact met mijn ogen? Dit graven leverde veel inzichten op, maar niet over mijn gezichtsvermogen.

Na een aantal jaren kwam spiritualiteit op mijn pad. De kracht van overgave was een verademing in mijn rationele, cognitieve wereld. Nieuwe manieren van zien openbaarden zich. Het doemdenken verdween en ik wilde mijn omgeving meenemen in mijn nieuwe inzichten. Toch knaagde er iets. Mijn groei was instrumenteel; ik zocht genezing. Aanvaarden voelde als opgeven. De hartenergie

‘De kracht van de overgave was een verademing’

waarvan ik mij bewust werd, zette ik in als hoofdenergie. Windy kon en wilde mij daarin niet volgen, waardoor het contact in onze relatie oppervlakkiger werd.

Ik probeerde iets terug te halen, wat er niet meer was. Ik herkende dat later in een prachtige ontwikkelingspoort van Marieke de Vrij:

Nadigheid kent alleen dát wat minder dan voorheen tot u kwam en daarmee te weinig zijnskracht, ervaringsbehoeftigd in u, als gemis ervaren wordt. Met als gevolg dat u zoekend bent naar wat niet herbeleefbaar is zoals voorheen. Gemis kent het risico te weinig belust te zijn op wat zelfervaring behoeft om door te gaan. Niet het verlorene is wat u het meest mist, maar het niet-zelfopgevolde. Beantwoord dit en voortgang is verzekerd.

Twee gebeurtenissen vormen een kantelpunt in mijn proces. In een meditatie visualiseer ik volkomen onverwacht mijn eigen blindheid. Zodra ik beseft wat er gebeurt voel ik enorme woede; ik ben hier toch voor genezing? Daarachter voel ik een gapend gat van angst. Ik wil dit stoppen, maar iets zegt mij te ondergaan wat er komt. En wat er komt is van een ongekende schoonheid: in mijn visualisatie is het donker, en voel ik de zon op mijn huid prikken. De aanwezigheid van Windy, onze dochter Dieuwke en zoon Tijmen, en van goede vrienden is bijna tastbaar. Er is gelach en de sfeer is zonnig. Al voordat het glas mijn vingers raakt, voel ik dat het mijn kant op komt. Ik ben één met het moment, meer hier en nu dan ik ooit ben geweest. Dit voelt zo vertrouwd, zo natuurlijk. Pas later beseft ik dat er in die visualisatie een diepe angst is verdwenen, alsof de engel eruit is getrokken. De nacht is gekomen en heeft licht gebracht.

Korte tijd later word ik weer op zielsniveau geraakt. Op het verhaal van mijn oogziekte krijg ik een verrassend andere reactie dan ik gewend ben: een enthousiast 'how exciting!' Ineens beseft ik dat ik vasthoud aan de overtuiging dat het mijn taak is te zoeken naar oorzaak en genezing. Ik kijk achterom, naar het verlorene, terwijl ik de pijn voel van het niet zelf opgevulde. In de stilte die ik in de maanden erna opzoek, krijgen de woorden van Marieke de Vrij een diepere betekenis:

Draagkrachtbelasting vergroten maakt zekerder wanneer wezenlijk beoefend wordt waartoe men zich opgeroepen voelt van binnenuit. Draagkrachtvermindering treedt toe als het wezenlijke dat eerder bevruchtend werkte niet meer relevant voor u is in de fase waarin men nu staat. Maak onderscheid tussen draaglastvergroting en -vermindering op basis van de essentie in u die nu spreekt.

Deze inspiratie helpt mij beseffen hoeveel de draagkracht toeneemt, nu ik het oude zoeken en vechten, die eerder hun functie hadden, achter mij laat. En er komt ruimte voor vernieuwing. Ik kan meebuigen in plaats van bevechten. Gaan staan voor waarin ik geloof.

Windy

Mijn eerste reactie nadat ik hoorde dat Peter mogelijk blind wordt, was: 'Ik wil geen partner die afhankelijk van me is; ik wil mijn relatie houden zoals die nu is; ik wil mijn maatje niet kwijt'. Het hielp dat ik daar eerlijk over was tegen mezelf. Daardoor kon ik verder op onderzoek uit. Want wat betekende mijn 'houden

van' Peter nou eigenlijk, als ik zoveel weerstand voelde bij de tegenslag van zijn ziekte? Er is therapie voor nodig geweest om te ervaren dat ik een diepe verwantschap voel met Peter en zonder voorbehoud met hem verder wil. Dat was op dat moment niet eenvoudig. We zaten allebei in ons eigen proces. Praten over waar Peter letterlijk en figuurlijk tegenaan liep was taboe. We voelden allebei de frustratie, maar voelden ook de onmacht om er iets aan te doen, laat staan het ter sprake te brengen.

'De grootste wijsheid komt niet voort uit wat de ogen waarnemen, maar wat je voorbij de ogen ziet'

De weerstand die ik in de eerste fase heb ervaren, was vooral de angst voor wat er komen gaat. Bovendien heb ik altijd al moeite met mensen die sterk leunen op een slachtofferrol. En dat was nou precies wat Peter was, 'slachtoffer'. Het was juist mijn houding in deze, die de kloof tussen ons versterkte; het vergrootte de angst van Peter om mij kwijt te raken, wat hem nog meer tot slachtoffer maakte. Een vicieuze cirkel die moeilijk te doorbreken was. Ik kon hem wel vertellen dat ik hem niet kwijt wilde, maar pas veel later konden we de diepe verwantschap op zielsniveau met elkaar delen.

Vanaf het begin was ik me ervan bewust dat Peter zijn eigen proces moest doorlopen, dat ik daarin kon ondersteunen, maar het beperkt kon en wilde sturen. Eén van die momenten, waarop ik wél wilde sturen, was toen ik hem meenam naar Mantinge. Ik voelde sterk dat we daar naartoe gingen voor ons samen. De handaanreiking die Peter kreeg bezorgde ons allebei kippenvel:

Nachtblind zijn alleen zij die zich niet zeker weten in wat op de tast voorradig is. Wie zich weet te omhullen door wat waarachtig wezenrecht zich toont zal nimmer blindheid kennen waar op het diepste niveau men afreist naar gewaarwordingen toe die zo veelzeggend en toedichtend zijn dat ieder licht daarbij verbleekt. Zo wees oprecht in onderzoeksdrang en laat het duister spreken wanneer dit zich toont opdat het licht ongeëvenaard wordt. Ook de aanvulling van Marieke raakte ons diep: De grootste wijsheid komt niet voort uit wat de ogen waarnemen, maar wat je voorbij de ogen ziet.

We voelden voor het eerst samen dat Peters ziekte ook iets moois had te brengen. Dat betekent niet dat het vanaf toen allemaal vanzelf ging. Steeds weer is het lastig om de verbinding op zielsniveau in stand te houden. Door het proces van de ziekte is de aanvaarding van het verlies niet slechts op één moment, maar is er steeds een deelverlies dat opnieuw aanvaard dient te worden. Dat werpt ons als het ware steeds weer een stukje terug. Gelukkig helpen de ervaringen van de schoonheid van het proces in het verleden, om in het nu het verlies gemakkelijker te aanvaarden. Niet door er aan voorbij te gaan, maar door te voelen wat er nu is, daar de ruimte aan te geven en erop te vertrouwen dat het goed is. Een prachtige ervaring daarbij is dat het aanvaarden van het

verdriet dat er op dat moment is, eigenlijk veel gemakkelijker is dan de angst voor het doemscenario van jaren geleden.

Vaak was er twijfel over mijn proces: moet ik het niet moeilijker hebben; ik ervaar geen worsteling, geen gevecht, ben ik aan het ontkennen, doorleef ik het wel diep genoeg? Toen ik een handaanreiking van Marieke aan mij gericht over 'zachtleersheid' hoorde, was daar een zielsherkenning en –erkenning, die alle twijfel weggenomen heeft en me nog meer vertrouwen in de toekomst heeft gegeven.

Zachtleers zijn zij, die innerlijk volwassen nemen wat op hun pad neergelegd wordt. Hier niet bevreemd naar omkijken, maar voorwaarts gaan, zelf lerend wat dit pad hun brengt. Wie zachtleersheid beoefent beschermt zichzelf voor onnodige vervreemding van wat er plaatsvindt. Sterker nog, raakt vertrouwd met het pad dat zich toont en voelt zich niet ondergeschikt hieraan raken. Men raakt steeds vollerder in omgang met dat wat voorheen niet verwacht werd.

Peter en Windy: relatie en gezin

De processen die we allebei zijn doorgegaan hebben ons weer bij elkaar gebracht. Het geeft ons de kracht om de weg van de toekomst samen te belopen. Accepteren van dat wat er is, en er op vertrouwen dat we ervan kunnen genieten. Binnenkort gaan we samen naar de training om te lopen met een blindenstok. Dat is eng, en tegelijkertijd spannend en mooi dat we dat samen kunnen doen. We ervaren dat de ziekte ons iets belangrijks heeft gebracht. Ontmoetingen worden oprechter. De herkenning daarvan in de volgende zinsnede uit een inspiratie raakte ons:

...Vele ontmoetingen zijn te weinig afgestemd op zielsechte bejegeningen en zielsecht contact. Men spreekt over in plaats van vanuit het belevingsveld wat hen zo diep doet kenmerken... Voelzaam zijn doorbreekt het taboe van nietszeggende omgang en maakt klaarhelder waartoe u oproept in omgang met hen...

Als gezin heeft de ziekte ons veel gebracht: we beseffen beter wat echt belangrijk is in het leven en we genieten van de wijsheid van onze kinderen. Ze leren dat gezondheid niet vanzelfsprekend is. En tegelijkertijd, als het tegen zit, is dat niet het einde van de wereld.

In een gesprek met onze kinderen over zien en blindheid vraagt Tijmen: "Hoe is dat nu, om blind te worden?" Goede vraag, die heeft nog geen volwassene gesteld. Peter bevoelt wat er in hem gebeurt, en antwoordt: "Eng ... en spannend."

'We beseffen beter wat echt belangrijk is in ons leven'

"O, zoiets als de Efteling dus?" Toch beseft hij als kind van zeven jaar wat het betekent: als het wat drukker of donkerder is, pakt hij Peters arm en is even de ogen van papa.

's Avonds is Dieuwke van negen er nog mee bezig. "Papa, jij wordt blind hè?" Ze zucht en concludeert: "Dat lijkt me lastig." Precies, in praktische zin is het lastig. Maar niet verschrikkelijk; dat is een verhaal dat je creëert, en dat je overal bevestigd zult zien, zolang je het gelooft. En geloof je het niet meer, dan is er ruimte voor een prachtige ervaring, een proces dat je leven verrijkt!

Als Windy even later verschijnt voor een nachtzoen, blijkt onze negenjarige nog bijzonder in het hier en nu te zijn. "Als papa blind wordt", zegt ze bedachtzaam tegen Windy, en er verschijnt een twinkeling in haar ogen, "dan krijgen we eindelijk een hondje!"

Door:

**Windy de Weerd en
Peter Meuleman**